У пошані до піонерів — лицем до молоді!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5237

РІК LXXVIII. Ч. 76. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 23-го КВІТНЯ 1971 ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK FRIDAY, APRIL 23, 1971 No. 76. VOL. LXXVIII.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

Четвер, 22 квітня 1971

В АМЕРИЦІ

НАЙВИЩИЙ СУД ЗСА ПОСТАНОВИВ ОДНОГОЛОСНО, що в південних стейтах країни треба поширити обов'язкове перевезення дітей автобусами до шкіл, з метою ліквідації практичної сегрегації в шкільництві. Речник Уряду президента Ніксона у Вашингтоні підтвердив таке рішення, сказавши, що воно є „законом, а тепер від народу залежить виконання цього закону". Йдеться про те, щоб зліквідувати, головно в південних стейтах, існування рівнобіжних шкіл двох типів: білих і негритянських.

НЮЙОРКСЬКА ПОЛІЦІЯ БУЛА ЗМУШЕНА ВИЗНАТИ „повну невдачу" в її намаганні боротися проти торгівців і доставників отруйної „героїни". Тому поліційний комішинер Патрик Мурфі розпочав реформу, зокрема в тактиці боротьби проти злочинців. Поліція буде розшукувати не дрібних продавців героїни на рогах вулиць, а головно тих, які постачають героїну для її розповсюдження.

НАЙВИЩИЙ СУДДЯ ЗСА ВОРРЕН БИРГЕР вважає, що рішення Найвищого Суду щодо примусового перевезення учнів автобусами до шкіл на півдні країни, задля покінчення з сегрегацією, не стосується північної частини Америки. Він вважає, що й у північній частині ЗСА є прояви зрізничкування, але вони не базуються на расовій різниці, тільки на практиці самого життя: більшість білого населення є заможніша й купує собі доми в кращих районах, де й зосереджена більшість білих шкіл.

КАНАДІЙСЬКИЙ УРЯД ВИДАВ НАКАЗ докладно дослідити причини й наслідки чотириденного бунту в'язнів у тюрмі в Кінгстоні. Під час того заворушення був убитий один в'язень, а 11 поранено. Збудована ця в'язниця вже 138 років тому, і її невідповідність, очевидно, була головною причиною бунту.

АМЕРИКАНСЬКА АРМІЯ ЗІРВЕ З ТРАДИЦІЄЮ і дозволить жінкам - офіцерам та іншому жіночому персоналові в Армії мати, якщо бажають, дітей. Раніше досить було медичній сестрі в Армії мати дитину, як її автоматично виключували з лав Армії. Щоб таке розпорядження стосувалося жінок в армії, молоді матері повинні бути офіційно й законно замужніми.

СНІГОВИЙ ШТОРМ ВІДТЯВ ВІД СВІТУ 1 500 осіб молоді в Колорадо, що зібралась на скликану Білим Домом Молодечу Конференцію, в Естес Парк. Деякі молоді люди прибули туди в легкому одязі й сандалях, але їх забезпечили одягом і взуттям, коли випав сніг. Конференція розбилась на багато „панелів", наприклад, ті, що цікавляться расовими проблемами, працюють в таких гуртках, як Негритянський, Азійський, Евро-Американський — переважно вихідців із Східньої Европи, Еспанськомовна група та ін. Майже на всіх панелях є великі розходження в думках.

У СВІТІ

ПРЕМ'ЄР ФРАНЦІЇ ЖАК ШАБАН-ДЕЛЬМА ЗАГРОЗИВ студентам, робітникам і всім „лівим' авантурникам, що він здавлюватиме рішучими поліційними засобами всі спроби заколочування публічного спокою на вулицях Парижу.

У ЗАХІДНЬОМУ БЕРЛІНІ ПЕРЕОБРАНО на посадника, який насправді виконує функцію голови уряду того міста, соціяліста Клявса Шюца. Щоб мати більшість в новій міській раді Західнього Берліну, Шюц мусів піти на поступки комунізуючому лівому крилу своєї партії, прийнявши його представників до свого уряду.

ГРЕЦЬКИЙ УРЯД ВІДЗНАЧАВ у вівторок 20-го квітня ц. р. четверті роковини приходу до влади у безкровному військовому перевороті. Прем'єр Георг Пападопульос заявив, що його ціллю є таки вернутися до парляментарної демократії і зректися тоді. Він, мовляв, сприяє льояльній і конструктивній опозиційній партії. Припускають, що він буде заходитися створити таку партію, однак покищо існує в Греції все ще, проголошений тому 4 роки, вийнятковий стан з забороною всіх партій.

КОМУНІСТИЧНИЙ БОЛГАРСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР НАСЛІДУВАВ совєтського партійного шефа Леоніда Брежнєва, який на недавньому конгресі компартії СССР в Москві виголосив був кількагодинну промову. Тодор Живков відчитував впродовж цілого дня промову, що займала 220 машинописних сторінок. Живков заявляв „вічну приязнь" Совєтському Союзові і таврував „злочинну, агресивну і авантурницьку" політику ЗСА у Південній Азії.

СОВЄТИ МОВЧАТЬ про свого нового штучного сателіта, що його назвали „Салют". В одних тільки московських „Ізвєстіях" появився короткий звіт про перших 24 години перебування в космосі того сателіта, що його випущено в минулий понеділок.

НА ЖЕНЕВСЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ РОЗЗБРОЄННЯ ВИСТУПИВ представник Єгипту Гуссейн Халляф з пересторогою на адресу атомових великодержав, що коли вони не переведуть договору про заборону будь-яких дальших штучних атомових вибухів задля удосконалювання тієї зброї, то це спонукає багато теперішніх неатомових країн розвинути власну атомову зброю, — всупереч існуючій конвенції проти поширення атомової зброї.

У КАМБОДЖІ ВІДНАЙШЛИ тіло 28-річної американської журналістки. Катерини (Кейт) Вебб, яка була головою бюра Юнайтед Пресс Інтернешенел в столиці Камбоджі Пномпеню і зникла 7 квітня ц. р. разом з 5-ма іншими закордонними журналістами, які їхали автом в сторону воєнного фронту. Вони впали жертвою комуністичної засідки на шляху за 55 миль від Пномпеню. Припускають, що комуністи всіх їх постріляли, як зробили це з Кейт Вебб.

9 АМЕРИКАНЦІВ ЗГИНУЛО в пожежі 4-поверхового туристичного готелю „Імперіяль" в столиці Таї (Сіяму) Бангкоку тому два дні. Загалом у тій пожежі, яка доценту знищила цілий будинок, згинули 24 особи, не рахуючи поранених. Не вдалося покищо ствердити тотожности кількох жертв, бо пожежа знищила всі готелеві записи та всю приватну власність гостей.

КОНСУЛ ПАКІСТАНУ В КАЛЬКУТІ В ІНДІЇ ЗАЯВИВ, що він перестав репрезентувати Пакістан та репрезентує новопроголошену республіку „Бангля Деш", себто державу бенгальців із Східнього Пакістану. На 100 членів того консуляту більшість заявила, що вони бенгальці і зривають із Західнім Пакістаном. Уряд Західнього Пакістану призначив нового консула, але індійські власті відмовилися видалити силою бенгальців з будинку консуляту.

У зверненні до Конґресу през. Ніксон пропонує схвалити допомогу закордонові в сумі 3,2 більйона долярів

Вашингтон. — В переданому на розгляд Конгресу зверненні президент Ніксон з'ясував напрямні реформи економічної і мілітарної допомоги закордонові, пропонуючи водночас із цим схвалити асигнування 3,2 більйона долярів на уділювання цієї допомоги у новому фіскальному році, що починається з 1 липня 1971 року. Запропонована Президентом сума допомоги на 80 мільйонів вища, як вона була в поточному фіскальному році, що кінчається з кінцем червня ц.р., яка виносила всього 1,94 більйона долярів і крім того 500 мільйонів додаткових асигнувань на мілітарну та іншу допомогу для Індокитаю і Близького Сходу. У своєму зверненні до Конгресу, що нараховує 8 000 слів, президент Ніксон ствердив, що збільшена допомога буде більш ефективною і причиниться видатно для зредукування безпосередньої участи ЗСА в різних державах світу, поза Америкою. Діючу досі Агенцію для Міжнародного Розвитку президент Ніксон пропонує замінити двома іншими установами — Корпорацією Міжнародного Розвитку, яка б уділювала позички більш незаможним країнам та Інститут Міжнародного Розвитку, який займався б студіями проблем економічного розвитку в таких країнах, вишколював технічні сили і призначав американських дорадників для допомоги в цьому розвитку. Пропонована Президентом мілітарна допомога, визначена як підтримка для міжнародної безпеки, охоплювала б 705 мільйонів дотацій на мілітарні цілі, 510 мільйонів на кредитовий продаж зброї та 778 мільйонів на економічну підтримку.

Державний секретар Роджерс поїде до Єгипту й Ізраїлю

Вашингтон. — Державний секретар Вілліям Роджерс відлетить в найближчу неділю до Лондону на конференцію членських держав Південно-азійського пакту (СЕАТО), а відтіль полетить до Анкари в Туреччині на конференцію членських держав т. зв' Центрального пакту (СЕНТО). Але ще важливішою буде пізніша подорож державного секретаря до Єгипту, Ізраїлю та, можливо, до Ливану, Йорданії і Савді Арабії. Півофіційно заявлено, що Вілліям Роджерс рішився поїхати вперше за свого урядування на Близький Схід, щоб безпосередньо й наочно познайомитись з тамошньою ситуацією у зв'язку з своєю активною діяльністю в користь ізраїльсько-арабського замирення. Роджерс буцім-то вважає, що єгипетська пропозиція на відкриття Суезького каналу та ізраїльська відповідь, що її він почув від ізраїльського віце-прем'єра Ігаля Аллона в минулий вівторок, дають підставу для надії, що внедовзі відновляться ізраїльсько-арабські переговори і що тому, в такій поліпшеній політичній атмосфері, можна перевести ті відвідини. Вони особливо важливі, коли йдеться про Єгипет, який в червні 1967 року зірвав дипломатичні взаємини з Америкою, що їх дотепер не відновив, та в якому перебувають коло 10,000 совєтського війська. Від 1953-го року, коли-то тодішній державний секретар Джан Фостер Доллес відвідав був Близький Схід, не було в Єгипті члена Уряду, якщо не рахувати куртуазійної участи секретаря здоров'я Елліотта Річардсона на похороні президента Гамаля Абделя Нассера. Вілліям Роджерс повернеться до Вашингтону коло 8 травня ц. року.

10-ий Крайовий Пластовий З'їзд відбудеться на Союзівці 1-го і 2-го травня

Ню Йорк (О. Л-ий) — В суботу і неділю, 1 і 2-го травня ц. р. відбудеться на Союзівці 10-ий Ювілейний Крайовий Пластовий З'їзд Делегатів Пластової Організації в ЗСА. Крайові пластові з'їзди відбуваються що два роки, а цей 10-ий Ювілейний Крайовий З'їзд відмічує 20-річну працю Крайової Старшини Пласту в ЗСА, як також цьогорічне відзначування 50-річчя Українського Пласту на Закарпатті. У цьогорічному З'їзді візьмуть офіційно участь також представники Головного Пластового Проводу, вибраного 5-тим Збором Конференції Українських Пластових Організацій (КУПО) у вересні 1970 р., а це голова Головної Пластової Ради пл. сен. Ольга Кузьмович та голова Головної Пластової Булави пл. сен. Василь Палієнко з Торонта. Запрошені до участи в З'їзді також всі другі Крайові Пластові Старшини з інших країн, члени - добродії Пласту, як теж попередні голови ГПРади і ГПБулави пл. сеніори Юрій Старосольський, Яро Гладкий та Осип Е. Бойчук.

У підготовці З'їзду Крайова Пластова Старшина покликала для справнішого переведення нарад Підготовчі Комісії З'їзду, які очолили пл. сеніори: Номінаційну — А. Копистянський, Статутову — Т. Дурбак, Виховну — Ю. Крижановський, Резолюційну — О. Е. Бойчук. Фінансово-господарчу — В. Рак. Верифікаційно - мандатну — М. Герець. Пресову — А. Мілянич та Комісію Пластприяту — д-р М. Сайкевич.

В часі З'їзду відбудеться також Пресова Конференція під проводом діловода преси КПС мґра Олександра Луцького, як теж виставка пластової преси і видань за останні два роки. Улаштування цієї виставки поручено ст. пл. Юрієві Ігореві Павлічкові. З нагоди З'їзду ви-

(Закінчення на стор. 3-й)

В Ню Йорку відбудеться виставка праць сучасних українських графіків в УССР

Ню Йорк. — Пластове Плем'я „Перші Стежі" влаштовує тут у залях Українського Літературно-Мистецького Клюбу при 149 Друга Евню виставку сучасної графіки України. На виставці будуть показані графічні праці, в тому також й екслібриси, сорок і п'ятьох мистців із Української ССР, між ними таких, як Євген Безніско, Стефанія Гебус-Баранецька, Панас Заливаха, Софія Караффа-Корбут, Юрій Логвин, Ярослава Музика, Василь Перевальський, Богдан Сорока, Георгій Якутович. Експонати для виставки випозичені з приватних збірок українських колекціонерів у ЗСА. Відкриття України відбудеться в суботу 24 квітня ц.р. о год. 6-ій вечора і триватиме до неділі 2 травня ц.р. включно. Оглядати виставку можна у п'ятницю від 6 до 9 год. вечора, в суботу від 12 до 8-ої веч. і в неділі від 12-ої до 8-ої вечора.

Совєти таврують Комуністичний Китай за примирливі жести супроти Америки

Москва. — Московський тижневик „Ню Таймс", що його видають Совєти англійською та кількома іншими чужими мовами для справ закордонної політики, приніс статтю якогось Л. Кіріченка, в якій таврується Комуністичний Китай, що радше старається замиритись з „тими, що їх ще учора називав своїми ворогами", а ні ж з „соціялістичними" країнами. У тій статті, яка безумовно появилась з наказу Політбюра і є виразником становища совєтського уряду, називається останні примирливі жести Пейпінгу на адресу Вашингтону „дипломатичною грою", яка доказує, що „маоїсти" здатні легко зраджувати своїх приятелів і договорюватися з учорашніми ворогами в ім'я своїх „великодержавницьких націоналістичних інтересів". Водночас, з явною тенденцією поглибити недовір'я між ЗСА і Комуністичним Китаєм, той совєтський орган „пригадує", що Комуністичний Китай не змінив своїх політичних цілей, наставлених на „накидування своєї волі іншим народам" та що Америка щонайвище погодиться на концепцію „двох Китаїв", не покинувши свого вільно-китайського союзника на Тайвані та не зліквідувавши своїх тамошніх морських і летунських баз. Водночас „Ню Таймс" накидується на Пейпінг за „втручання" до „внутрішніх справ" Індії і Пакістану, з очевидним натяком на теперішню громадянську війну у Пакістані, в якій Індія підтримує бенгальців із Східнього Пакістану, а Комуністичний Китай — Західній Пакістан.

У Камбоджі поладнано кризу уряду по лінії інтересів оборони краю

Пномпень. — Президент Камбоджі Ченг Генг, який 20 квітня ц. р. прийняв добровільну димісію прем'єра генерала Лона Ноля і цілого його уряду, доручив йому знову скласти новий уряд. Сталося це, за твердженням газет, внаслідку одностайного становища командувачів камбоджських бригад, що мають найбільше довір'я до Лона Ноля, який сам є командиром одної бригади. Але Лон Ноль дістав був у лютому ц. р. мізковий удар, з якого й дотепер вилікувався тільки частинно, бо все ще не відзискав всіх своїх давніх сил. Власне з уваги на той стан здоров'я, він, вернувшись з лікування на Гаваях, рішив податися до димісії. Але його повага і авторитет настільки великі, що з'єднані палати парляменту издали йому в середу 21 квітня формальний титул національного героя та підвищили, вперше в Камбоджі, до рангу маршала. Єдиний суперник на становище прем'єра, голова парляменту ген. Ін Там зрікся кандидатури. Припускають, що віце-прем'єром буде надалі Сісоват Сірік Матак, який виконуватиме більшість функцій прем'єра. Високі військовики невдоволені, що уряд не опанував господарської кризи та не приборкав корупції і сподіються, що це станеться після повороту Лона Ноля до бодай частинного урядування. Лон Ноль, який був прем'єром також за володіння князя Сіанукі, перевів два роки тому переворот проти Сіанука, закинувши йому сприяння комуністам, які від років використовували невтральність Камбоджі для створення собі з неї своєї випадної бази проти Південного В'єтнаму. Заходи Сіанука вернутися до влади не вдалися.

У Південному В'єтнамі й Камбоджі ініціятива знову в руках альянтів

Сайгон. — Американські і південно-в'єтнамські війська продовжують розпочатий в минулому тижні наступ в так званій долині Ашав в центральній частині Південного В'єтнаму, де комуністи завжди мали свої укріплені бази. Водночас американське летунство, включно із летунськими фортецями Б-52 переводило сильне бомбардування комуністичних позицій біля здемілітаризованої смуги, в найближчій околиці до евакуйованого та опустілого американського табору в Хесані. Американські воєнні звітодавці натякають, що те бомбардування, як теж наступ в долині Ашав є предвісниками нової більшої воєнної акції альянтів. Також в сусідній Камбоджі війська Камбоджі разом із південними в'єтнамцями переводять успішно новий наступ проти комуністів, яким вдалося було знову перервати шлях між столицею Пномпенем та одиноким портом Камбоджі, Компонг-Сом. Камбоджа переживає тепер кризу уряду, бо прем'єр Лон Ноль, а з ним цілий уряд, подався до димісії, але — не вважаючи на це та на війну - життя у Пномпеню та у великій більшості тієї країни пливе сяк-так нормально.

Економія України буде темою наукової конференції

Монтреаль (В.Б.). — Заходами та при співучасті групи українських економістів, Конференція Північно-Східнього Відділу Американської Асоціяції для Поширення Слов'янських Студій присвятить окрему увагу регіональним економічним проблемам Совєтського Союзу. Десять зголошених доповідей торкаються загальних тем, як напр. „Господарська спеціялізація та виміна між районами СССР"', як рівнож і таких специфічних питань, як „Переливання фондів з України до решти Союзу" та „Участь України в міжнародних трансакціях". Велике зацікавлення цією конференцією показує факт, що в ній візьмуть участь як доповідачі або дискутанти вісімнадцять економістів. Ці спеціялісти є в більшості професорами університетів та прибудуть з Англії, Франції, Німеччини, ЗСА та Канади. З українців візьмуть активну участь: В. Байдера, С. Біллон, А. Вороняк, О. Гаврилишин, Я. Головач, В. Голубничий, І. Коропецький, З. Мельник, Р. Сеньків та М. Трофименко. Для українців ця конференція важлива тим, що вона допоможе насвітлити стан та шляхи економічного розвитку УССР та вкаже можливості досліджування відношення України до решти Союзу, комуністичного бльоку та світу. Ця конференція буде своєрідною перевіркою потенціялу українських науковців-економістів та їхньої спроможности стимулювати досліджування господарсько-політ. стану пригнічених народів СССР. Конференція відбудеться у днях 6-7 травня в МекҐіл Університеті у Монтреалі.

У ВАШИНГТОНІ ВІДБУЛАСЯ МАНІФЕСТАЦІЯ В ОБОРОНІ ПРАВ УКЦЕРКВИ

Під час всенародної маніфестації в обороні прав Помісної УКЦеркви у Вашингтоні

Вашингтон (Р.І.). — У Великодню суботу і неділю, 17 і 18 квітня ц.р., відбулася тут перед Апостольською Делегатурою зворушлива маніфестація українців католиків в обороні нехтованих Ватиканською Курією прав Помісної Української Католицької Церкви, яскравим виявом чого було найменування о. прелата Івана Стаха на єпископа-помічника Філядельфійської Архиєпархії без відома і згоди Верховного Архиєпископа Блаженнішого Кир Иосифа та Синоду Єпископів. Демонстрацію зорганізував Студентський Комітет Ад Гок за помісність УКЦ, а участь в ній взяли миряни з Вашингтону, Балтимору, Нюарку, Ню Йорку, Філядельфії, Пассейку, Елизабету, Кліфтону, Бриджпорту і навіть далекого Клівленду та кількох інших міст Східньої Америки.

Демонстрація, хоча тривала 24 години, проходила у виїмково бадьорому настрої. Її учасниками була молодь — з Пассейку приїхав цілий автобус пластунів — і випробувані прихильники патріярхального руху. Майже кожна особа несла відповідний транспарент. Демонстранти були гомінкі і часто скандували кличі. По обидвох боках репрезентативної Массачусетс евеню стояла молодь з англійським текстом резолюцій і подавала їх до авт, які із здивуванням зупинялись на вид демонстраційного походу. Тільки в суботу роздано 4 000 резолюцій і „протесту" Т-ва Прихильників Українського Католицького Університету.

Резолюції написано так, що навіть цілком необізнаний з історією нашої Церкви читач міг легко зрозуміти в ім'я чого українці вийшли на вулиці Вашингтону. Їх доручено всім головним пресовим агенціям, редакціям газет, а окрема студентська делегація вручила їх урядовцеві Апостольського Делегата, який на час демонстрації залишив палату.

Маніфестація почалась о год. 1-ій вполудне, в суботу. При гарній, теплій погоді кількасот людей цілком виповнили хідники довкола палати, а ліс транспарентів і мальовані портрети кардинала Иосифа привертали увагу десяток тисяч авт. Для характеристики, яке враження робила демонстрація на американців, згадаємо такі цікавіші образки: 12-літній хлопчина роздає летючки. Перед ним стає автобус з туристами. Його водій запрошує хлопця зайти до середини і просить пояснити через голосник в чому справа, чому так багато людей зібралось перед Делегатурою? Хлопчина не завагався ні на хвилину, бере голосник і відважно говорить про демонстрацію і її цілі. На закінчення дає кожному до рук резолюції. Туристи влаштували молоденькому маніфестантові гучну овацію. Або інший образок: з хати, яка межує з палатою, виходить молода, інтеліґентна жінка і пропонує організаторам демонстрації, щоб були її гістьми. „Коли вам потрібно телефону, кави, чаю, теплої води — каже вона — то заходьте, будь ласка, в мою хату. Я глибоко переживаю з вами і хотіла б, щоб ваша справа перемогла". А в ночі, о 12-ій годині, коли о. Малоні відправляв Службу Божу, зближається до гурту три особи, що висіли з авта. Беруть до рук резолюції, читають їх, а після того просять дати їм свічки і терпеливо вислухують цілої Богослужби. І ще одна знаменна реакція: конгресмен Гериік вислав на маніфестацію

(Закінчення на стор. 3-ій.)

Видано „Студії та матеріяли до новішої української історії" проф. В. Янева

Мюнхен. — У В-ві Українського Вільного Університету, як число 16-е видаваних цим університетом монографій, опубліковано великим 352-сторінковим томом „Студії та матеріяли до новішої української історії" проф. д-ра Володимира Янева, теперішнього ректора УВУ. Видано цю збірку праць, статтей та бібліографічних матеріялів із передмовою проф. Наталії Полонської-Василенко. На зміст збірника склалися студії з сучасної української історії: про Українське Богословське Наукове Товариство, про Міжнародну Вільну Академію Наук у Парижі, про „Просвіту", про О. Шульгина, як історика тощо. У другій частині тому зібрані матеріяли до історії українських установ у діяспорі, зокрема Українського Вільного Університету й Українського Християнського Руху, як також про акцію французьких інтелектуалістів та послів за звільнення Митрополита-Ісповідника Кир Иосифа Сліпого. У третій частині подана бібліографія наукових та популяризаційних праць проф. Янева. Видано цей том з портретом автора та із 10 таблицями ілюстрацій завдяки субвенції мюнхенського Товариства Сприяння Українській Науці. Адреса Видавництва: Ukrainische Freie Universitaet, 8000 Muenchen 80, Laplacestr. 24, West Germany, Europe.

ПЛАСТОВЕ СВЯЧЕНЕ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Філядельфія, Па. (О. Л-ий) — Традиційне Пластове Свячене у Філядельфії, в якому звичайно бере участь около 500 осіб пластової молоді, батьків та приятелів Пласту, відбудеться цього року в неділю, 25-го квітня о 1-ій год по пол. (зараз після Служби Божої о 12-ій год.) в залі Парафіяльного Дому Церкви Царя Христа при вул. Кагга. В програмі, між іншим, великодні хороводи у виконанні пластовою молоддю та оцінка мистецького пластового гуртка під проводом п. Зенона Чайківського.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65¢
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Сміливий і великий почин

Ініціятива, що з нею виступили разом із правлінням Фонду Катедри Українознавства два найбільші об'єднання українських професіоналістів ЗСА і Канади — Українське Лікарське Товариство Америки та Товариство Українських Інженерів Америки зібрати один мільйон долярів на побудову Українського Наукового Центру в Гарварді — смілива за своїм задумом і розмахом і водночас велика своїм завданням і метою. Иде ж про те, щоб поширити так славнозапочатковану українською студентською молоддю Катедру Українознавства при Гарвардському Університеті й розбудувати її у важливий і впливовий осередок української науки з центральною бібліотекою й архівом і з видавництвом, що їх завданням було б плекання й розвиток різних ділянок української науки й утверджування правди про Україну у світовій науці і в публікаціях. Ця велика й велична мета з'ясована переконливо у проголошеному цими товариствами заклику, що був опублікований у вчорашньому числі „Свободи" й буде друкований в інших часописах та розісланий на всі відомі адреси українських професіоналістів й окремих громадян.

Вага і значення цього почину, конечність якого знайшла вже повне зрозуміння в широких колах української еміграції не тільки ЗСА і Канади, але й інших країн українського поселення, не вимагають спеціяльного вияснювання, переконування чи й коментування. Почин цей справді таки заслуговує на пріоритет серед інших цього роду акцій і немає ніякого сумніву, що він знайде найприхильніший відгомін в широких колах таких завжди щедрих і жертвенних українських професіоналістів, не лише лікарів й інженерів, але й інших фахів. Для того, щоб здійснити цю ініціятиву і ціль — збрання одного мільйона долярів — треба всього тисячу світомих українських громадян, які склали б по одній тисячі долярів. А таких сьогодні є вже не одна тисяча, а тисячі.

Так, як публікацією другого тому завершено тепер видання першої великої англомовної Енциклопедії Українознавства, як зусиллям української студентської молоді і широких кіл українського громадянства була зреалізована Катедра Українознавства при Гарвардському Університеті, так же само буде здійснений з усією певністю сміливий і великий почин Ініціятивної Групи—Гарвард 1971!

Політики в ролі стратегів

Ще за свого життя ген. Д. Д. Айзенгавер зустрічався з закидами, що це він завинив, допустивши совєтську армію до Берліну і цим спричинив ситуацію, яка по нинішній день є міжнародним боляком. Тепер виявлено, що Д. Д. Айзенгавер відбув 29-го липня 1952 року довгу розмову з гуртом видатних республіканців на цю тему: на просьбу Айзенгавера списано, але засекречено ту розмову, і щойно тепер оприлюднено її зміст. Отож Д. Д. Айзенгавер ствердив, що він в червні 1944 року, прилетівши спеціяльно для цієї цілі з Лондону до Вашингтону, перестерігав тодішнього президента Ф. Д. Рузвелта проти пляну поділу Німеччини на 4 зони з передачею Берліну Совєтам. Рузвелт засміявся: „Я дам собі раду з вуйком Джо".

Відомо, що фальшиве уявлення Ф. Д. Рузвелта про Сталіна і його політичні цілі стали причиною, що хоч Америка виграла другу світову війну на бойовищах — програла її політично. І те саме повторилось згодом в Китаї, де з Вашингтону наказано Чіянг Кай-шекові миритися з Мао Тсе-тунґом в ім'я коаліції. Насправді, промощено шлях комуністам до заволодіння китайським суходолом. Те саме сталося в Корейській війні, коли през. Труман заборонив ген. МекАртурові бомбардувати промислове запілля Китаю і таким чином виграти війну.

Ту саму трагічну помилку зробив през. Дж. Ф. Кеннеді, коли послухав своїх політичних дорадників і, дозволивши кубинським емігрантам на висадку у Свинячій затоці у війні проти режиму Фіделя Кастра, не дав їм летунської охорони, чим спричинив їх катастрофу та закріпив комуністичну владу на Кубі. І ту саму помилку зробив врешті і през. Л. Б. Джансон, зв'язавши руки генералам у В'єтнамській війні. Стратегію „війни з обмеженими цілями, обмеженими засобами" склали політики, а не генерали, і та стратегія перекреслила шанси виграти В'єтнамську війну, яка по нинішній день є нещастям Америки.

Таким чином впродовж останнього чверть сторіччя чотири американські президенти знехтували неписаний закон історії, що війну ведуть генерали, а не політики і що ніщо у війні не може заступити перемоги. Вони слухали дорадників, що вірили в чесність і льояльність комуністичних партнерів, і спричинили глибокі кризи в Европі, на Далекому Сході, на Півдні Азії і в західній гемісфері, які є примарами вільного світу.

П. Феденко

НАЦІОНАЛЬНЕ ПИТАННЯ НА КОМУНІСТИЧНОМУ З'ЇЗДІ

Мюнхен, — 5 квітня закінчився 24-ий з'їзд компартії в Москві. З'їзд немилосердно нудний. За секретаря Хрущова було веселіше: то ганьбили Сталіна за злочини, то виносили його мумію із Ленінового мавзолею або проклинали ту чи іншу „антипартійну групу".

На 24-му з'їзді тільки одна справа могла викликати інтерес: це національне питання. Це не сталося випадково. Організатори з'їзду наперед підготували промовців, розділили ролі, щоб усе йшло без зупинки. Хтось спитає: чому саме тепер національне питання вигринуло наверх? Адже ж ми чули неразіз комуністичної пропаганди, що в СССР панує рівноправність і дружба народів віддавна!

Догадуюсь, що шелесту наробила окупація Чехо-Словаччини російським військом в серпні 1968 року. Раніше світ дивився байдуже на те, що Москва робить з давніми „союзними республіками" і народами в СССР. Але окупація Чехо - Словаччини показала, що московське політбюро має дальші апетити і може, коли схоче, перетворити своїх сателітів в „союзні республіки". Ця небезпека нагнала страху всім „народним демократіям", а Югославія вже навіть виробила плян всенародної оборони проти московської агресії. Відомо, що серед народів СССР шириться невдоволення проти примусового помосковлення, колонізації та господарського визиску. Те саме в країнах сателітних. На невдоволення і протести вирішено в Москві дати відповідь - доказ „дружби народів". І як невдало приступив до цього Брежнєв, генеральний секретар КПСС!

У своїй доповіді він хвалив „політику рівности і дружби народів", а через одно речення підносив до неба „великий російський народ", котрий, мовляв, своїм „інтернаціоналізмом, жертвенністю для других націй здобув щиру пошану всіх народів нашої соціялістичної батьківщини".(„Правда" 31 березня 1971). Яка це рівність, коли є „старший брат"? Брежнєв обіцяв, що його партія буде „виховувати трудящих" в дусі непримиренности до націоналізму і шовінізму.., Московське політбюро не хоче помиритися з фактом, що час, коли всі компартії слухали директив Кремля, давно минув. Брежнєв хотів би виключити Китай і його прихильників (Альбанію) із „комуністичної родини". Наперекір московській пропаганді про „дружбу народів" в СССР, китайці розкривають московський колоніялізм, гноблення поневолених народів „старшим братом". Отже, треба було показати світові „веселе і щасливе життя" народів СССР під командою „старшого брата".

Тож чехо - словацький секретар Гусак мусів на з'їзді в Москві дякувати за „братню окупацію". То була сцена, про яку писав Іван Франко: „Мій учитель був пес, що на лапки стає і цілує ту руку, яка його б'є".

Коли б не було цієї сцени, то може б закордонні делеґати не говорили на з'їзді критично про „право" Москви посилати своє військо в „братні" країни. Але вони, побачивши знущання з Чехо - Словаччини, мусіли заговорити. Перший — італієць Берлінґер — сказав, що його партія самостійно розробляє пляни своєї політики. Він відмовився засудити Китай і Альбанію, проти яких Брежнєв виступив у своїй промові.

Румунський делеґат Чеушеску виразно зазначив на з'їзді в Москві, що його країна поглиблює зв'язки з усіми комуністичними країнами. У Москві вже знали, що румунська делеґація в Пейпінґу підписала доовір про технічну допомогу Румунії з Китаю і дістала позику коло 250 мільйонів долярів. Мавши за собою китайського „старшого брата", Чеушеску сміливо заявив у Москві:

„Наша партія є проти всякого втручання до внутрішніх справ інших партій", і домагався „пошани до незалежности і національної суверенности, рівноправности".., Можна собі уявити, з якою заздрістю дивилися комуністи народів, підпорядкованих Москві, на Чеушеску, що мав відвагу обстоювати незалежність своєї країни!

Лагідніше, але в дусі промови Чеушеску, говорив юґославець Тодорович в обороні „рівноправности, взаємної пошани і невтручання" („Известия", 4 квітня 1971). Цей дисонанс, внесений в пропаганду за дружбу народів під командою „старшого брата" упорядники з'їзду хотіли заглушити промовами делегатів „національних республік". На диво, Шелест (Україна) і Машеров (Білорусь) не згадали „старшого брата". Шелест тільки вилаяв білогвардійців, сіоністів, буржуазних націоналістів, зрадників і угодовців...

В параді низькопоклонства перед „старшим братом" довелося взяти участь комуністам Туркестану і трьох балтійських країн. Наприклад, Ш. Рашидов із Узбекістану проспівав такий „акафист":

„Російський народ — старший брат і вірний друг усіх совєтських народів. Він заслужив їхню щиру любов і найглибшу пошану. Народи нашої країни злилися в святому союзі з російським народом". Рашидов казав, що російська мова стала „другою рідною мовою всіх народів СССР".

Всіх „менших братів" перевершив у низькопоклонстві Т. Усубалієв, делеґат Киргизії:

„Тут ми з особливою вдячністю відзначаємо ролю великого російського народу"... Киргиз вихваляв „глибокий інтернаціоналізм, великий талант, світлий ум, щедре серце, постійну готовість до саможертви, велико-

(Закінчення на стор. 4-ій)

В. Чапленко

ПРО НАШ ТЕАТРАЛЬНИЙ РЕПЕРТУАР

Я, на жаль, не мав змоги бачити „Медею" Жана Ануї, що її поставив Філядельфійський „Театр у п'ятницю", але з газетних відгуків на цю виставу мені відомо, що навіть невеличкі залі не були заповнені глядачами. Не посприяла цій виставі й заздалегідна, довготривала та цікаво задумана реклама. Знавши постановника і виконавців цієї п'єси як здібних і досвідчених людей, я припускаю, що з цього боку вистава була на відповідному мистецькому рівні. Тож виникає питання: що ж тоді призвело до цього очевидного провалу? Може, брак достатнього контингенту глядачів? Але цьому суперечить те, що не на всіх українських видовищах бувають такі пустки в залях, як на цій останній. А до квиткової каси на український фільм „Ніколи не забуду" у Ню Йорку стояла, кажуть, така черга, яка буває тільки біля „Радіо-сіти". З а лишається тільки одна і, очевидячки, певна відповідь: невдалий вибір п'єси. У цьому розумінні всі наші повноцінні театральні колективи не беруть на увагу своєрідности умов нашого національного життя на чужині та того, за чим найбільше тужать наші свідомі люди. Усяке з нас знає, що вони тужать за Україною, за тим, чого ми в тутешній дійсності позбавлені. А тим часом, як навмисно, як змовившись, усі наші театри на чужині підносять нашим людям „чужину" ж таки, тобто твори чужих драматургів. Свого часу Н. Гірняк поставив п'єсу Г. Ібсена (якщо не помиляюсь, — „Примари"), канадський театр „Заграва" показав нам „Жанну д'Арк", група, що відкололась від цього театру — п'єсу Стріндберга „Одружений", а оце щойно пройшла й „Медея". Річ ясна, що цей репертуар не може заспокоювати болючу тугу за Україною, а тим більше кликати до боротьби за її визволення. Сюди можна віднести й „Кассандру" Лесі Українки, що її ставив „Новий театр", бо вона хоч і є твором української письменниці, але змістом нічого не каже про Україну (не так, як, наприклад, „Оргія"), та ще й важка для зрозуміння та сценічного втілення.

А крім того, намагання за всяку ціну ставити в наших театрах чужих знаменитих драматургів, за всяку ціну, аж до цілковитого вилучення з репертуару українських п'єс, за згаданих вище еміґраційних умов виглядає, як вияв... почуття нашої неповноцінности. Хай мені вибачать цю думку наші заслужені театральні діячі, зусилля яких зберігати український театр у дуже важких еміграційних же умовах не можна не оцінювати, але таке враження від цього не тільки в мене, а і в інших наших любителів рідного театру, з якими мені доводилось на цю тему говорити. На підтвердження цього можна відзначити й той факт, що, як мене інформовано (може, хибно, — не знаю), канадський театр „Заграва" поставив „Жанну д'Арк" після того, як вона пройшла в Торонто в англійському театрі. Трохи чи не це стимулювало й поставу „Одруженого". Проте й без цього факт гонитви за чужими вартостями залишається очевидним. А втім, тут може діяти й інерція певного напрямку в театральному житті на Україні того часу, коли там творили й діяли наші теперішні еміґраційні театральні діячі. Алеж там були зовсім інші умови! Там наші люди жили живим українським життям, і нагадувати в театрах про Україну було необов'язкове. Ба більше: наш старий театр другої половини XIX в. дуже довго живився тільки історично - козацьким та етнографічно - побутовим матеріялом, і як реакція на це виникло на початку XX в. цілком природне й потрібне бажання збагатити наш театр досягненнями світового театру, зокрема психологізувати його та наповнити ідейно - проблемним змістом. Тоді був доречний на українській сцені й Г. Ібсен. Тим то В. Винниченко в розмові з своїм партійним товаришем, членом Української соціялдемократичної партії Ільком Вирвою, в якого він переховувався під час першої світової війни, сказав, що він хоче бути українським Ібсеном. (Я знаю це з уст самого І. Вирви). І він став ним, ба, може, його драматичні твори (не всі, бо в нього ж їх аж двадцять) навіть перевищують Ібсенові. Та горенько наше, що ми недержавна нація, і через те навіть геніяльному українському письменникові важко стати світовим. Нобелівські ж премії дають тільки п и с ьменникам державних націй, за винятком, може, тільки жидів, але й їх нагороджують (чи досі, до створення Ізраїлю, нагороджували) або як німецьких, або як англійських культурних діячів. А коли тепер УССР просуває в світ Корнійчукові п'єси чи інші такі ж казенні виплоди, то вони, зрозуміла річ, не роблять слави українській драматургії. Та їх здебільшого й перекладають за посередництвом російських перекладів.

А В. Винниченка там затюкали так, як його заплювали й тут. Тим то й тут ніхто не відважиться ставити його хоч би й патріотичну п'єсу. Унаслідок отієї згаданої вище тенденції ганятись тут за чужими драматургами у нас і стався, можна сказати, просто історичний скандал. Проминули роковини (три роки!), 50-річчя нашої національної революції, а наші театри не поставили ані однісінької п'єси з відповідним для тих історичних подій змістом. Не допомогло й те, що я своєчасно нагадав був про це в нашій найпоширенішій газеті — в „Свободі", надрукувавши статтю про Винниченкову п'єсу „Між двох сил". Щоб полегшити цю справу, я спеціяльно переклав російськомовну частину її тексту (і про це згадав ув отій статті). Спонукала мене до цього перекладу й згода одного нашого видавця видати цю п'єсу як „ювілейний" високопатріотичний і антибольшевицький твір. На жаль, той видавець не встояв на своєму слові.

Але й крім цієї та інших Винниченкових п'єс, не бракує в нашій драматургії багатьох повноцінних драматичних творів інших українських драматургів. Згадувати й перелічувати їх у цій газетній статті немає потреби, бо театральні діячі їх, напевно, знають, тільки через оте почуття неповноцінности чи внаслідок згаданої інерції батьківщаного театру з передеміґраційних років „забувають" про них.

Є драматичні твори й у сучасних еміґраційних українських письменників, які вільно творять і через те можуть давати й українські патріотичні п'єси (звичайно, я маю на увазі справжні літературні твори, а не примітивні писання випадкових в українській еміґраційній літературі людей). На жаль, цього надбання здебільшого не добачають не тільки наші театральні діячі, а й деякі оглядачі наших літературних досягів. Якось у кооперативному журналі „Наш світ", що виходить у Ню Йорку, була надрукована передова стаття, підписана ініціялами Р. К., в якій автор (чи авторка) нарікав на цілковиту „порожнечу" на полі еміграційної драматургії. Те саме твердить у своїх оглядах і голова „Слова" Г. Костюк. Чималу ролю в такому знеціненні еміґраційної української драматургії, як і

(Закінчення на стор. 4-ій)

Л. Бурачинська

УКРАЇНСЬКЕ КЕРАМІЧНЕ ВИРОБНИЦТВО

Гончарство — це таки найстаріший домашній примисл. Горшки стали виробляти ще люди, що жили в печерах, тому й не диво, що впродовж тисячоліть людського розвитку витворились різні форми посуду. Вони залежні від природних даних глини, випалювання), потреб даного народу (зберігання збіжжя, вина) і від його естетичних вимог.

Так треба підходити й до нашого ганчарського домашнього промислу. Впродовж століть витворились на нашій землі різні ганчарські осередки, в яких ганчарі-спеціялісти витворили різні форми народного посуду. Вироби цих осередків різнились між собою, як формою так і орнаментом. Це виробництво дотривало майже до наших часів, коли то глиняний посуд заступили в ужитку фаянс і порцеляна.

Але матеріял і форми давнього глиняного посуду залишились популярні. Подекуди він ще має ужитковий характер, як столовий чи кухонний посуд. Та більше застосування він знайшов, як декоративний посуд у виді глечиків на квіти, ваз, свічників, попельничок. Це розробляють тепер керамічні вирібні в Україні, кидаючи ці вироби на ринок, як сувеніри. А серед нашого поселення у вільному світі це виробництво поширилось на прикрасу нашого житла.

І справді, маємо тепер багато народних мистців, що займаються цим виробництвом. Умовини для такого замилування дуже пригожі, бо для керамічного виробництва є тут усе знаряддя, а й печі до випалювання легко доступні. Тому багато прихильників народного мистецтва взялося за те. На початку бракувало зразків народної кераміки, бо її небагато можна було вивезти з України. Тому перші керамічні вироби основані на зразках із Гуцульщини, що збереглися. Пізніше прокинулось замилування до трипільського орнаменту під впливом ілюстрацій книжки Докії Гуменної „Велике Цабе". І так більшість нашого керамічного виробництва основана на цих джерелах.

У міжчасі появились видання, що дають погляд на інші осередки українського керамічного в и робництва. Згадати хоч би Катерини Матейко „Керамічне виробництво західніх областей УРСР", Львів, 1959, Лесі Данченко „Народня кераміка Н а д д ніпрянщини", Київ, 1969 чи Ю. Лащука „Закарпатська народня кераміка", Ужгород, 1960. Є можливість збагатити наше виробництво іншими формами й орнаментом.

До цього змагає Музей Нар. Творчости СУА, що приміщений в Українському Інституті Америки у Ню Йорку. Він проголосив у грудні 1970 Конкурс на українські керамічні вироби, запрошуючи до участи всіх жінок і мужчин, що з замилуванням працюють коло того. Виставка цього Першого Конкурсу Кераміки відбудеться в днях 24 квітня до 2 травня 1971 р. у приміщенні Інституту. Подробиці в оголошеннях.

Конкурс української кераміки змагає до того, щоб показати різні форми народного ужиткового й декоративного посуду. Можливе також, застосування українського керамічного орнаменту до модерних форм. Але найцікавішою буде с а м остійна творчість у керамічному виробництві, оперта на народних мотивах.

Такий перегляд повинен дати Перший Конкурс Кераміки. З радістю очікуємо його, сподіваючись гарного висліду у кожному напрямку.

НАША ІРЦЯ

Наша Ірця вже пластунка.
Славне „Скоб!" — її привіт.
І сама, як маків цвіт,
Голосочок — арфи струнка.

Носить тайстру,
тичку носить,
Метрів може півтора
Відганяє дикі оси,
Щоб не дзьобнула котра.

Має всяку річ потрібну,
Має навіть телескоп.
Скоротила мову рідну
До одного слова скоб.

А я кличу: „Слово рідне!
Не тікай у царство мрій,
А вернися, слави гідне,
В кожну ланку, в кожен рій,

Щоб, радіючи безмежно,
Я затьохкав - засвистав:
Сильно, красно, обережно,
Бистро Пласт наш
рідним став!"

Пласт - приятн! Отамани!
Як гадаєте собі:
Чи таке колись настане,
Чи це груші на вербі?

Сигмаро

Д-р Зенон Нижанковський

ОЛЕКСАНДЕР МИШУГА — МОДЕСТ МЕНЦІНСЬКИЙ

(1)

Зацікавлення нашими світової слави мистцями співу, зокрема т. зв. „великою трійкою": (Соломія Крушельницька, Олександер Мишуга та Модест Менцінський) не обмежується до спорадничих статтей-спогадів у періодичній пресі. Появилися і монографії, між ін.: „Видатний співак Олександер Мишуга" Збірник спогадів за ред. Івана Деркача, Львів, В-во „Каменяр", 1961 та „Героїчний тенор Модест Менцінський" того ж Івана Деркача, Львів, В-во „Каменяр", 1969.

В обох працях автор-редактор намагається подати вірну характеристику мистців, виявляючи пошану і глибоку симпатію до них. Автор цієї статті вірить, що його зауваження будуть приняті прихильно, а може — хоч би й частинно — використані в наступних виданнях згаданих монографій.

І. Олександер Мишуга (1853 — 1922)

Монографія про Ол. Мишугу включає ряд статтей композиторів, музикологів, письменників, критиків та кол. учнів Мишуги (С. Людкевич, Ол. Кошиць, М. Рильський, М. Микиша, Ів. Деркач і інші). Насвітлюють вони багатогранність О. Мишуги, як мистця-співака, педагога, жертвенного філянтропа, льояльного товариша, вірного сина своєї нації тощо. Не буду переповідати біографічних фактів, відомих переважно нашому загалові, але хочу спинитися на одному епізоді з життя мистця, поданім двома авторами монографії невірно і суперечливо.

Ол. Мишуга, як відомо, був заанґажований в 80-их роках мин. сторіччя як перший тенор (соліст) варшавської опери, де втішався винятковою і загальною популярністю серед публіки, прихильністю критиків та пошаною товаришів праці. В цьому часі Мишуга приятелював з відомою і талановитою артисткою (драматичною) Марією Вісновською, яку зрештою знав ще зі Львова, коли разом студіювали на львівській консерваторії.

У Вісновської, звичайно, було чимало звеличників вражливих на талант і красу артистки. Один із них, 22-літній корнет лейбґвардії гусарського полку, стаціонованого у Варшаві, Олександер М. Бартенєв, застрілив Вісновську вночі з 18 на 19 червня 1890 р. Подає про це й Іван Деркач у статті „Великий митець і громадянин" (стор. 12-14.) Поминаючи менш важливі деталі цитую із його статті:

„Довго велося слідство в справі вбивства ... Нарешті почався суд. Царські судді повели справу так, як це було потрібно племінникові фрейліни цариці; що нібито Вісновська застрілилась сама" ... На суд покликали як свідка і Мишугу. Та він бачив, що вбивця не буде належно покараний і всіляко протестував проти несправедливости царського суду. Поліція, чорносотенні газети були дуже обурені поведінкою митця. Він викликав до себе гнів царської влади: рік йому заборонено жити в Варшаві ... "

В цій же самій монографії Ол. Кошиць пише у своїй статті „Про славного українського співака" (стор. 44-45) себто Ол. Мишугу, якого прізвище поміщене було на афіші ставленої в Києві опери „Фавст". Ол. Кошиць признає, що як молодий учень духовної семінарії в Києві (з початком 90 років мин. сторіччя) не знав нічого про Мишугу, але повірив у подану йому — невідомою зрештою особою — версію, що Ол. Мишуга (знову цитую із статті):

„... це прекрасний тенор, українець з Галичини..., що він приїхав з варшавського театру, бо з Варшави його виселила царська влада за участь в якійсь закулісній романтичній історії, де (як завжди водиться в таких оповіданнях) замішана була знаменита артистка-красуня, ґвардійські офіцери, було якесь вбивство і т. д. Словом це була одна з казок, якими завжди оточують імена відомих артистів."

Щоб устійнити правдивість фактів чи правильність висновків повищих суперечних з собою версій треба познайомитись з джерельними протоколами судового слідства, перебігу та висліду головної судової розправи, які на щастя збереглися[1]). У світлі цих джерел версія Ів. Деркача правдива остільки, що Вісновська була вбита (і то не 30 липня, як подає Деркач, а з 18 на 19 червня 1890 р.) та що Ол. Мишуга був покликаний судом як свідок в цій справі.

Усі інші твердження відносно судочинства і що важливіше здогадної ролі Ол. Мишуги в цій справі незгідні з фактами та необґрунтовані. І так:

а) Обвинувачений признався до вбивства Вісновської з самого початку і навіть сам зголосився до слідчої влади. Само слідство тривало однак кілька місяців, щоб устійнити мотиви і ближчі обставини трагічного акту, тим більше, що безпосередніх свідків не було. Тому треба було переслухати не тільки численних свідків, які знали заінтересованих осіб, але і перевести низку судових експертиз — лікарських, хемічних, баллістичних і т. п.

б) Головна судова розправа була визначена вже на день 7 лютого 1891, тривала 4 дні і закінчилася присудом варшавського карного трибуналу в дні 10 лютого 1891, яким узнано обв. Бартенєва винним — згідно з актом обвинувачення доконання злочину за статтею 1455 рос. крим. кодексу („Уложение о наказаниях" з 1885 р), тобто за навмисне, але не намірене наперед вбивство.

в) Вислідом процесу було: позбавлення Бартенєва усіх громадянських прав та шляхетства („состояния и дворянства"), заслання на каторжні роботи на 8 років, а потім на постійне поселення в Сибірі. Коли взяти до уваги, що царський кримінальний кодекс не передбачав кари смерти за вбивство, хоч позбавлення усіх громадянських прав вважалось за „цивільну смерть", то годі вважати присуд за надто лагідний.

г) Внесеної іменем засудженого апеляції (одним з корифеїв царської адвокатури Т. Н. Плевако, який боронив Бартенєва і при головній розправі) апеляційний суд не прийняв, затверджуючи тим самим вже 3 травня 1891 присуд першої інстанції[2]).

Беручи до уваги, що ціле судочинство, яке включало судове слідство, виготовлення акту обвинувачення, головну розправу закінчено присудом та апеляційну розправу, яка затвердила фінально присуд, не тривало навіть одного року (від хвилини доконання злочину), то годі найти причину, щоб треба було „підганяти" активність суду в цій справі.

(Далі буде).

---

1) А. Елинин. Убийство артистки Варшавского Театра Марии Висновской. Подробный судебный отчет. С. Петербург, 1891. 210 ст.

2) Л. Т. Снегирев. Судебные драмы. Дело Александра Бартенева (Убийство Висновской), Москва, 1895, 255 ст.; Т. Н. Плевако. Речи, под ред. Н. К. Муравьева, Москва, 1910, ст. 135-156; Судебные речи известных русских юристов. Сборник. Составитель: Е. М. Ворожекин. Редактор: М. М. Выдря. Москва, 1958, стор. 467-490: Дело Бартенева.

МАНІФЕСТАЦІЯ В ОБОРОНІ ПРАВ УКЦЕРКВИ

(Закінчення з 1-ої стор.)

свого відпоручника і просив зібрати для нього всі інформації про маніфестацію і її цілі. Він хоче використати їх в Об'єднаних Націях, в Комісії прав людини, де він заступає Америку. Таких і подібних випадків було більше.

Керівниками маніфестації були студент Олег Ільницький і Ярко Кошів. Відкрив її о. Андрушків молитвою-промовою, а після нього говорив студент Юрій Карпінський; від Крайового Комітету за Патріярхат д-р Зиновій Гіль і мгр Ева Піддубчишин. Бесідники закликали українську суспільність докласти всіх зусиль, щоб не допустити Східну Конгрегацію до вмішування в справи УКЦ. Слухачі реагували дуже палко.

Після 4-годинного пікетування, демонстранти відійшли на 2-годинний відпочинок, а під палатою залишилися тільки студентські стійки. В міжчасі, коло 5 год. пустився дощ і не переставав падати до год. 8. Але, не зважаючи на погоду, маніфестанти повернулися о год. 6-ій і зі свічками і смолоскипами продовжували свою місію. На тлі темної, дощевої ночі, їх похід у відблисках палаючих світел, робив потрясаюче враження. О год. 8 на подвір'ю палати і на хідниках відбулось коротке віче. Зі словом виступали проф. Дж. Бирд із Кайнс Коледжу, проф. М. Лабунька, а резолюції відчитав Ю. Карпінський. Демонстранти прийняли їх гучними оплесками і окликами „Слава". На закінчення віча відспівано многоліття Верховному Архиєпископові Йосифові Сліпому і „Христос воскрес".

Від год. 8-1 — дощ ущух. Живий вінок сплетений з людей і вогнів, далі кружляв перед палатою, а транспаренти продовжували кидати до неба свої гнівні кличі. Так прийшла північ. Сценарій змінився. З-під палати демонстранти перейшли до сусіднього парку. Там о. Малоні сповідав під шум дерев. На імпровізованім престолі стояли Євангелія, чаша і горіли свічки. Почалась Великодня Служба Божа. Тіні, що обляглі престіл, шептали молитви, клякали на холодну землю, принимали св. Причастя, а потім, ніби знечев'я якось розлого і задушевно роздався спів „Христос воскрес". Люди цілувались, обнімали один одного, ділились щойно посвяченими яйцями і паскою і раділи надією на прихід кращих часів для нашої Церкви. До них промовив о. Малоні. Він говорив про значення боротьби за права Української Церкви і заохочував продовжувати її.

Було добре після 1-ої вночі, як учасники однієї у своїм роді Богослужби розходились хто домів, а хто до автобусів. Залишились тільки невтомні студенти. Вони протягом цілої ночі тримали демонстраційні стійки аж до 12 години дня в неділю. Коло 11 год. їх зустріла ще одна приємна несподіванка: вашингтонська українська інтелігенція прямо з церкви прийшла під палату Делегатури, щоб допомогти студентам гідно закінчити маніфестацію. Влаштовано ще раз коротке віче. Говорили Ярко Кошів, д-р Марія Клячко, а о. Кірзецький з Вашингтону заінтонував кінцеве „Христос воскрес" і „Многая літа" для Папи і для Верховного Архиєпископа.

Треба з вдячністю відзначити посвяту багатьох інтелігентів з Вашингтону, що на власну руку і з власної ініціятиви приготовили для учасників маніфестації напитки і пекуску, а навіть принесли парасолі. Всім їм щира подяка на руки мгра Ясінського. В маніфестації і походах брало участь яких 300-400 осіб, а всіх у цій демонстрації було яких 600-800.

Іван Манило-Дніпряк

ЛЕСІ УКРАЇНЦІ

Ти на гору круту крем'яную
Підняла важкий камінь століть...
Перебувши негоду страшную,
Твоє слово між нами гримить;

Лісова твоя пісня, ми знаєм,
Кличе всіх на братерство і змаг.
Ворог клятий поволі конає,
Його корчить нездоланий жах.

Над Дніпром височить бронзовий
Монумент твій у сяйві небес,
І Франко й Драгоманів великий
Привели у Безсмертя тебе!

Лесю, Лесю! Пала Україна...
Дніпровий українізм шлях...
І бандурить досвітня година
Твоїх творів у наших серцях!

(„Народна Воля", 1971; „Українець в Австралії", 1971)

10-ий Крайовий Пластовий З'їзд

(Закінчення зі ст. 1-ої)

дано ювілейну відзначку, запроєктовану пл. сен. Марійном Ворачком з Бофало, який теж виконав побільшену емблему на декорацію сцени.

У ювілейному бенкеті вечором в суботу, 1-го травня, візьмуть участь також представники громадських організацій та установ. Одною з головних точок під час вечері буде вручення признання відзначень поодиноким пластунам та приятелям Пласту. У розривковій частині буде виконана цікава весела програма, в якій пластуни з Куреня УПС і УСП „Буривіхри" з Клівленду виступлять у своєму скечі „25 років української політичної еміграції", та старші пластунки з Підготовчого Куреня „Спартанки" з Нью Йорку у скечі „Пласт у кривому дзеркалі" як також пл. розв. Ляриса Магун із сольоспівом.

Головним завданням З'їзду є проавлізувати діяльність уступаючої Крайової Пластової Старшини і Ради за останні два роки та вибрати новий Крайовий Пластовий Провід на слідуючу каденцію, як теж у своїх резолюціях і рішеннях ввести в життя на терені ЗСА Рекомендації Кінцевої Сесії Пластового Конгресу Другого і рішення 5-го Збору КУПО із вересня 1970 р.

ГОСТИННИЙ ВИСТУП НЮЙОРКСЬКОГО ПЛАСТУНСТВА У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Удержуючи вузли пластової дружби, філядельфійське пластунство виступало минулого року в Нью Йорку із своєю виставою „Пластовий дух" і „Дєдьо". Тепер на зміну пластова молодь з Нью Йорку відвідає Філядельфію із своїм вечором пластової самодіяльности, що відбудеться в суботу, 15-го травня о 4-ій год. по пол. в залі Школи Бенджамин Френклін. В програмі вечора: пісні, танки, веселе скечі тощо. Усім приятелям молоді щиро рекомендуємо побачити цей вияв пластової самодіяльности нюйоркської пластової молоді під час її гостинного виступу у Філядельфії.

ПОМАГАЮТЬ ЦЕЙЛОНОВІ ЗДАВИТИ БУНТ

Коломбо. - Повстання в Цейлоні одного войовничого племени, що хоче настановити ще радикальніший лівий уряд, аніж є ним „соціялістичний" уряд пані Сірімаво Бандаранайке, таке загрозливе, що вона звернулася до Британії, Пакістану й Індії за допомогою. Всі ті три держави прихильно поставились до заклику Цейлону й присилали туди свої літаки, гелікоптери і зброю.

Пластова Станиця в Нюарку відзначить своє 20-річчя

Нюарк, Н. Дж. (О. Л-ий) — Пластова Станиця в Нюарку відзначить 20-річчя своєї праці в суботу і неділю, 24 б 25-го квітня у такій формі: в суботу, 24-го квітня відбудеться в Пластовому Домі при вул. 1186 Клинтон Аве. в Ірвінгтоні в годинах від 10 до 7-ої веч. виставка експонатів пластової діяльности, та пізніше в суботу о 7-ій год. веч. веселий вечір молоді з вечіркою в Українському Народному Домі при 140 Проспект Аве.

В неділю, 25-го квітня будуть відправлені Богослуження в намірені Пласту, о 10-ій год. в Українській Православній Церкві св. Тройці при Лайонс Аве., а о 12-ій год. в Українській Католицькій Церкві св. Івана при Сенфорд Аве. в Нюарку. Після св. Літургії зараз там же коло церкви відбудеться Святочний Пластовий Апель.

Завершенням відзначувань буде Ювілейний Бенкет о 4-ій год. по пол. в ресторані „Нестор-а" при 23 дорозі в Сінгак, Н. Дж. (Помптон Аве. — коло перехрестя 46 дороги). Станицю Старшину очолює тепер пл. сен. Дам'ян Ліщинський, який зорганізував минулого року першу пластову прогульку до Европи „Летом скоба у світ". Ювілейні святкування підготовив широкий Ювілейний Комітет під проводом пл. сен. інж. Романа Загайкевича.

ПОДЯКА

В днях нашого смутку після втрати Дорогого Сина і Брата

бл. п. ОРЕСТА ГУРИНА

складаємо сердечну подяку Всім, що в тяжкій хвилині нашого горя прийшли нам з допомогою, з добрим словом поради і співчуття і не жаліли труду віддати Йому Останню прислугу.

Зокрема дякуємо Всеч. Отцям В. Білинському і о. Найкошеві за відправи Панахид, Богослужень і промови. Щира подяка Церковному Хорові під орудою ВП. Н. Ядловського, що відспівав Парастас і Панахиду. Особливо ми вдячні Пластунам, що прибули на Парастас, П. В. Мочульському за зворушливу промову і Пластовий спів „Спи Оресте тихим сном".

Дякуємо Родині за матеріяльну допомогу і Його Вуйкам, що несли домовину. Ми дуже вдячні кап. А. Селмерові і старшині І. Мачулі за супровід похорону і останній салют.

Щиро дякуємо П. С. Петриковій за приготування залі й улаштування заупокійної тризни та переведення збірки.

Велика подяка Тіткам і Кузинам Покійного та решті Його Рідні з Краю, за їхнє глибоке співчуття, за відправи і їхні тамошні молитви.

Окрема подяка для хресних П. Е. Тиньові і П. Ф. Літовінському за велику прислугу і покриття витрат на прийняття після похорону. Невимовна подяка всім Паням, які не жаліли часу і труду й помогли приготовити обід після похорону.

Сердечно дякуємо ВП. Я. Мочулі, Я. Петриковій і Олещуковій за промови, в яких згадували юні роки Покійного, як виростав той молодий квіт, що так скоро зів'яв, навіть добре не розцвівшись.

Рівнож дякуємо Всім, що прийшли на Поминальну Богослужбу в сороковий день смерти Ореста.

Зібраних 275.00 дол. вислано П. Петриком: 100.00 дол. до Риму на „Церкву в Потребі"; 100.00 на Пластовий Пресовий Фонд „Юнака"; 50.00 дол. на Пресовий Фонд „Крилатих" до СУМА. 25.00 дол. на Об'єднання Працівників Дитячої Літератури в Торонті.

Нехай Бог нагородить ласкою Всіх за їх добрі, щирі й вилляні серця.

Спи спокійно Дорогий Сину. Наша любов, пам'ять і молитви все будуть з Тобою.

ТАТО, МАМА і СЕСТРА ГУРИН

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

ВШ. Г. Козак, Тонаванда: Дякуємо за цікавий спомин про М. Д. Леонтовича. При нагоді радо використаємо.

ВШ. Марія Давидович Монтреаль: Дякуємо за надіслане, використаємо.

ВШ. І. І., Денвер: Дякуємо за дописи, але з браку місця дискусії про „склянку води" та „наших мудрагелів" волімо тепер не починати.

ВШ. В. О., Нюарк: „Похорон України" одержали і прочитали. Це все.

ВШ. І. П., Сілвер Спрінг: Дякуємо за спогад про проф. П. В. Чуйка. При нагоді використаємо, вичерпавши дещо наші залеглості.

ВШ. В. О., Саннівол, Каліф.: Одержали, дякуємо, використаємо.

ВШ. Ол. Ф., Міннеаполіс: Дякуємо за надіслане. „Лист до редакції" відноситься до іншої редакції і таких матеріялів не друкуємо. „Дві платівки" — можливо, що використаємо в одному з чергових наших літературно-мистецьких додатків, якщо поміщастить, вволити Вашу волю і не скорочувати.

ВШ. В. Б., Брендфорд: Дякуємо за лист і побажання. „Вістки зі Страсбурга" — це копія і в таких випадках якщо немає вияснення в листі, в нас завжди підозріння, що той сам матеріял переслано до інших редакцій. Таких матеріялів „Свобода" воліє не друкувати.

ВШ. Мгр І. В. Б., Кемден: Дякуємо за листи і цікаві матеріяли. Можливо, при нагоді поміщастить дещо використати, хоча ми тепер дуже перевантажені всілякими залеглостями.

ВШ. О. П., Скарборо: Байка про картоплину й цибулину справді багатомовна. При нагоді використаємо.

ВШ. В. К., Ню Йорк: Ми одержали більше критичних завваг і побажань щодо „Ритму України". У свій час дещо використаємо. Дякуємо за увагу і доброзичливість.

ПОДИХ ВЕРХОВИНИ

Т-во „Бойківщина" побіч організаційних заходів, що об'єднали сотні колишніх мешканців зеленої Верховини в різних країнах їхнього поселення, згромадили багато експонатів в їхньому Музею та прилюднили низку цінних споминів і важливих матеріялів у своїх виданнях. Т-во старається при допомозі Бойківських Вечорів, що від двох років улаштовуються по різних осередках: Боффало, Торонто, Дітройт і Філядельфія, популяризувати велику культурно-мистецьку спадщину Бойківщини.

6-го березня, ц. р., вже вдруге влаштовано в Філядельфії Вечір бойківського фолкльору, що був однією із кращих імпрез нашого міста.

Вечір відзначався добірною програмою та мистецьким виконанням. У програмі брали участь мистці та відомі широкому загалові із своїх численних вдалих виступів молодечі ансамблі. Все було підпорядковане основній цілі, без зайвого перевантаження. Запрезентовано мистецькими зразками: бойківський танок, пісню, музику, говір, рецитацію, різноманітню ношу та численні експонати, що охоплювали вишивку, кераміку, живопис, літературу, пресу, альбоми, світлини, геральдичні та географічні карти. З експонатів треба відмітити: вишивки, геральдичні карти та численні світлини старинних дерев'яних церков, що під оглядом архітектури є найстарші та найбагатші формами в Україні. Виставка експонатів не була така багата, як на Першому З'їзді Бойківщини на Союзівці, але добре й проглядно репрезентувала найважливіші ділянки культури і мистецтва Верховини.

Не зважаючи на те, що Вечір відбувався в невеликій залі школи та на малій і вбогій сцені, він був добре підготованою імпрезою.

Присмно вражала велика кількість молоді на сцені, залі. Молодь була всюди: при розпродажі квитків, книжок, преси, при декорації сцени, приготуванні столів до перекуски та в кухні. Ми врадувані, що наша молодь з такою повагою сповняє свої обов'язки та з таким ентузіязмом попнсується на сцені своїм співом та танками. Майже вся молодь була зодягнена в національні, або в регіональні строї Бойківщини. Дружньо змагалися за кращий виступ СУМА і Пласт. Не помічалося прогалини поміж старшими і молодими. Вони ставилися до себе з повним зрозумінням і пошаною та старалися, щоб імпреза була успішною. Вечір при святковому настрою приявних вдався напрочуд гарно.

На залі були священики, сестри учні школи св. Миколая та усякі визначніші громадяни й громадянки Філядельфії.

Вечір відкрив проф. Ол. Татомир, вітаючи приявних гостей, земляків із карпатської Верховини й нашу молодь, а зокрема дорогу гостю з далекого Дітройту, балерину Мотрю Макар — ентузіястку українського танкового мистецтва, що прибула зокрема через те, щоб своїм виступом збагатити регіональну програму.

Програму почали Христя Головчак і Наталка Дзіндзюра молитвою до Самбірської Богородиці.

Бурхливими оплесками приявні вітали появу на сцені балерину Мотрю Макар, що в прекрасному бойківському строю виконала танок власної композиції „Бойківчанка".

Наступною точкою програми було музичне тріо наших відомих скрипкових віртуозів проф. Володимира Третяка і мґр Дарії Кузик та молодої талановитої піяністки Марійки Гафткович. Вони виконали твір „На українські теми" В. Грудина. Проф. В. Третяк прийняв на себе обов'язок музичного референта „Бойківщини" й певно збагатить його покищо скромний репертуар своїми композиціями.

Відома артистка Клавдія Гош рецитувала твір М. Козоріза „Ти мене сину покинув". Її виступ залишив незабутній посмак українського театру 30-их років.

Сцену виповнив пластовий дівочий вокальний ансамбль „Незабудьки" під керівництвом Ярки Комаровської. Девом Єрки Комаровської. Десять пластунок в одностроях та киптарах при акомпаньяменті гітар відспівали бойківські пісні: „Била мене мати" і „Ой летіли гусоньки".

На перерві, пані згуртовані в Т-ві „Бойківщина" під проводом Софії Комаровської гостили приявних. Водночас був показ бойківської ноші, що її в більшості визичив Відділ „Союзу Українок з Дітройту, який вславився своїм Бойківським Вечором. Дебютантками показу бойківської ноші були: Галя Мазурок, Міра Одежинська, Ліда Лукіянович, Міра Борисюк і Леся Татомир та в строю верховинця Остап Татомир.

По перерві, балерина Мотря Макар по-мистецьки виконала танки власної композиції основані на бойківських народних мотивах.: „Ой Марічко" та „Мій Андрійку". По другому танку двоє дітей піднесло китицю квітів, а О. Грабовенська вручила їх балерині.

Відома широкому загалові п. Язичинська мала знаменитий монолог „На актуальні теми".

І знову дівочий ансамбль „Незабудьки" відспівав дві бойківські пісні „Іванку, Іванку" та „Ясень лісів".

На сцені появилися в національних строях юні танцюристи СУМА під мистецьким керівництвом Миколи Бойчука. Вони вивели на сцені бойківські танки й козачок, а бравурний гопак на вільному просторі побіч сцени. Ми в подиві перед нашою ідейною молоддю, що з таким запалом та посвятою горнеться до рідного мистецтва.

Спільною світлиною всіх виконавців програми закінчено мистецький Вечір.

Треба з признанням підкреслити, що всі учасники програми ідейно та безінтересовно виступали на Вечорі з бажанням помогти молодому Т-ву в здійснюванні його корисних задумів.

Петро Верховинець

Нова дитяча опера „Казка про загублений час"

Київ. — На сцені Київського театру опери та балету ім. Т. Шевченка пройшла з особливим успіхом прем'єра нової української дитячої опери під назвою „Казка про загублений час", лібретто Л. Компанієць за одноіменною казкою Є. Шварца, музика Ю. Рожавської. Головна ідея опери — бережіть час. Сюжет цього твору полягає в тім, що діти, Петрик Зубов і його друзі, загубили в лісі час, який знайшли злі відьми. Вони перетворили дітей на дорослих, а самі втілилися в дітей. Але за допомогою Зозульки та Лікаря швидкої допомоги всі ті „чари" зникли й діти знову стали в лісі дітьми, які вже знали, що втрачений час — це частина втраченого життя. Поставили нову оперу режисер І. Молостова, диригує молодий обдарований диригент І. Гамкало, чудове оформлення сцени зробили мистці Д. Черкаський і Р. Сахалтусв, в головній ролі Петрика молодого виступають дві молоді співачки-солістки Л. Семененко і В. Василина, на переміну щовечора, а в ролі Петрика „старого" — М. Кулага і В. Гуров. У опері виступають такі дієві особи, крім дітей, як Зозулька, Вчений - натураліст, лікар, Чародій — „чаклун", злі лісові духи. Перша дія відбувається перед порталами і домом, друга в казковому лісі. Рецензенти київської преси вважають, що в опері занадто багато хореографічних вставок - танців.

Ню Йорк готовиться до відзначення 100-річчя народження Лесі Українки

З ініціятиви Комітету Об'єднаних Американсько-Українських Організацій Метрополітального Відділу УККА в Ню Йорку 1-го квітня 1971 р. в Українськім Народнім Домі, відбулося засідання Імпрезової Комісії того Комітету під головуванням мґр Івана Базарка, заступника голови Комітету з представницями українських жіночих організацій Ню Йоркської Метрополії. Від Комітету Об'єднаних Організацій міста Ню Йорку, зглядно його Імпрезової Комісії крім мґр Івана Базарка, як голови, були імпрезовий референт Ст. Чума та секретар д-р Ол. Соколишин, оправдали свою неприсутність касир М. Салдан, мистецький референт д-р Ігор Соневицький та референт оформлення сцени Тиміш Шевчук. Українські Жіночі Організації нашої Метрополії були заступлені Ярославою Геруляк-Окружна Рада Союзу Українок Америки в Ню Йорку; Лідією Крушельницькою Студія Мистецького Слова в Ню Йорку, Дарією Степаняк -Українська Жіночо-Допомогова Організація в Ню Йорку; Ольгою Калиною-Самостійний Золотий Хрест в Ню Йорку, Марією Лозинською Організація Жіноцтва ОЧСУ в Ню Йорку, мґр Іванною Рожанковською - Голова Окружної Ради СУА в Ню Йорку, Андрієнко-Данчук-Орг. Жін. ОЧСУ в Асторії, Оленою Гентиш-Орг. Жін. ОЧСУ в Асторії та Софією Соколишин-секретаркою 455 го Від. УНС ім. Лесі Українки.

Мґр Ів. Базарко після відкриття засідання та привітання присутніх, подав порядок нарад, тобто відзначення 100-річчя народження Лесі Українки, як то було подано в комунікатах СКВУ-згл. Світового Комітету. Він поінформував присутніх, що той Комітет очолює, як почесна голова, сестра Лесі Українки, п-і Ізидора Борисова, секретаркою її є д-р Пазуняк. На американському терені створено Координаційний Комітет Жіночих Організацій під головуванням Пушкар-голови СУА. Американське відзначення плянується на осінь в Клівленді, біля пам'ятника Лесі Українки виконаного маєстром Мих. Черешньовським. Українські Організації Визвольного фронту плянують в травні 1971 р. теж в Клівленді улаштувати чергову зустріч українців Америки і Канади теж біля пам'ятника Лесі Українки.

Нюйоркська Україна не може залишитися позаду у відзначуванні славних роковин Лесі Українки. Тимбільше, що в Україні-вже в лютому відзначувано ті роковини, хоча під комуністичними гаслами. „Ми зібрались тут для обмірковання способу найкращого відзначення тих роковин", -говорив мґр Ів. Базарко і просив присутніх висловитися в тій справі. В дискусії забирали голос: О. Калина, Д. Степаняк, мґр Ів. Рожанківська, М. Лозинська. Всі прийшли до висновку, що ті роковини Лесі Українки являються загальним українським святом і тому улаштовують їх усі при співпраці зорганізованого українського жіноцтва.

Лідія Крушельницька вже приготовляє належну програму уривків драматичних творів Лесі Українки, та рецитації, для яких музику пише д-р Ігор Соневицький. В програму ще увійде святочне слово П. Андрієнко-Данчук. Випрацюється кошторис програми і треба почати рекламувати її. Імпреза відбудеться в жовтні 1971-го р. Порушено ще справу відзначки жетону, що видає центрально Крайовий Американський Комітет і на пропозицію О. Калини порішено, що свято вікриє мґр. Р. Гуглевич голова Комітету Об'єднаних Американсько -Українських Організацій - Метрополітальний Відділ УККА в Ню Йорку.

Д-р Ол. Соколишин-секр.

НОВІ ПАРОПЛАВИ НА ДНІПРІ

Назви нових пароплавів для туристів на Дніпрі: „В. Ленін", „К. Маркс", „СССР", переобладнано й пакращено теплоходи „Котляревський", „Добролюбов", „Некрасов", „Косенко". Під час туристичного сезону буде додано ще сім пароплавів і суден з дизельними моторами, в тому один для туристів з Білорусії, як повідомила „Радянська Україна" з 15 квітня.

ПРО НАШ ТЕАТРАЛЬНИЙ РЕПЕРТУАР

(Закінчення зі стор. 2-ої)

еміграційного українського письменства взагалі, відіграє помітний занепад віри самої еміграції в свою спроможність щось путнє створити. Як відомо, частенько вже нашим людям більше імпонують твори „радянських" письменників, технічно добре видаваних, аніж творчість вільних українських письменників, у тому числі й драматичні.

Сумно й болюче про все це писати. А крім того, не виключене, що дехто з наших театральних діячів і цю мою статтю може зрозуміти не так, як я її розумію, можуть прикинути мені побічні мотиви її написання. Хоч нормальна дискусія на цю тему дуже бажана, як бажане й збереження нашого національного театру на чужині.

НАЦІОНАЛЬНЕ ПИТАННЯ НА КОМУНІСТИЧНОМУ З'ЇЗДІ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

душність" — ці риси він знайшов у характері російського народу.. Усубалієву надиктовано протестувати проти „слуг імперіялізму", котрі говорять, що в республіках Середньої Азії „відбувається помосковлення народів". Це він приписує „злобній клеветі" китайських комуністів.

Туркменський делеґат Ґапуров теж намагався спростувати твердження „ворожої пропаґанди" про совєтський колоніялізм у Середній Азії і нерівноправність народів у цих країнах. Ця пропаґанда йде із сусіднього Китаю.

Майже однаковими словами присягали на вірність делеґати Еспанії, Латвії, Литви. А. Восс (Латвія) говорив, що його партія має досвід, як виховувати „трудящих" в дусі дружби народів. Але цьому перешкоджують вороги, що прямують „оживити націоналістичні настрої". Восс казав, що „тільки одиниці піддаються на підшепти ворогів".Коли б це була правда, то чому такий шум учинила компартія?

Загально кажучи: московські імперіялісти - шовіністи зробили велику помилку, поставивши на своєму з'їзді національну справу. Вони викликали проти себе критику в „братніх партіях", дали нову зброю китайцям і альбанцям для боротьби проти претенсій Москви керувати світовим комуністичним рухом. З другого боку, Брежнєв і компанія без потреби ще раз виставили на всесвітнє позорище секретарів - комуністів „національних республік", котрі мусіли фальшиво свідчити, неначе в СССР немає національного гноблення, а панує „згода в сімействі".

Коли після 50 років комуністичної диктатури говориться про потребу виховання трудящих" в дусі дружби народів, то скільки ще треба ждати, поки та згода настане? Може аж тоді, коли всі народи приймуть мову „старшого брата" і забудуть свої національні мови?Не „ревуть воли, коли ясла повні".. Коли б була рівність між народами, то ніяка „ворожа пропаганда" не мала б впливу серед націй Совєтського Союзу.

Згадується побутове помічення: коли чоловік або жінка часто і голосно говорять про свою любов, вірність і гармонію в подружжі, то у людей з'являється підозріння, що тут щось не в порядку..

ПОСВЯТИЛИ ПАМ'ЯТНИК НА МОГИЛІ РЕД. М. ПАСІКИ

Філядельфія. — Минулої неділі було посвячено пам'ятник на могилі відомого громадського і політичного діяча та журналіста сл. п. редактора Миколи Пасіки, встановлений на українському католицькому цвинтарі Факс Чейс. Посвячення відбулося в присутності кількох сотень людей. Отець шамб. Мирослав Харина та 10 духовних отців відслужили в присутності мас народу молебень перед пам'ятником Невідомому Воякові на тім же цвинтарі. У неділю 18 квітня кілька тисяч українців відвідали могили померлих та відбулось посвячення багатьох памятників і хрестів.

КРИТИКА ЛЮБИТЕЛЬСЬКИХ ФІЛЬМІВ

У „Культурі і Житті" з 18 січня зроблено оцінку багатьох кінофільмів, випущених любителями кіно в різних містах України. Офіційно найкращими визнані ті, в яких на екрані показані робітники, доярки та ін. Але „серед розмаїтих любительських фільмів є група фільмів з нечітко визначеним спрямуванням. Їх можна б визначити, як пейзажі, вони виховують смак, доброту, прищеплюють любов до рідної природи. Біда в тому, що до їх створення підходять часом без певних художніх вимог... між кадрами немає органічного зв'язку". Не згадано, що любительський фільм все ще є дуже дорогим.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

СУБОТА, 24-го КВІТНЯ 1971 р.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Річні загальні збори Т-ва Верховина — 184 Відд. о год. 3-ій по пол. в домівці Укр. Кат. Ветеранів, 33 Схід Сьома вул. (напроти церкви св. Юрія), із звичайним порядком нарад річних загальних зборів. — П. Содоль-Зілинський, предс., Б. Ластовецький, секр.

НЕДІЛЯ, 25-го КВІТНЯ 1971 р.

ПАТЕРСОН, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Т. Шевченка — Відд. 64 о год. 2-ій по пол. у Вінярського, 482 Мейн вул. Проситься чл. прибути. — І. Вурний, секр.

ЧІКАГО, Ілл. Річні загальні збори Т-ва Леви — 399 Відділ, о год. 12-ій дня в домівці Леви, В. Чикаго Евню. Присутність членів обов'язкова. — Р. Б. Припхан, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Б-ва св. Йосафата — 217 Відд. о год. 2-ій по пол. в Укр. Амер. Клюбі при 292 Гудсон Евню. — Управа.

АЛЛЕНТАВН, Па. Збирання чл. вкладок від чл. Б-ва св. Михаїла від год. 1:30 до 3:00 по пол. в Укр. Параф. Центрі, 803-809 Н. Фронт вул. Проситься вирівняти залеглі вкладки. — Й. Гуцайлюк, секр.

✝ ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

МИКОЛА ГАПІЙ, член УНС Відд. 388 Т-ва Запорожська Січ в Честер, Па., помер 23 лютого 1971 р. на 74-му році життя. Покійний народився в Україні. Став членом УНСоюзу в 1929 р. Полишив в смутку дружину Гелену, синів Василя і Осипа, доньку Бетті Паньків,сестру і брата. Похорон відбувся 27-го лютого на цвинтар Лави Крідті в Лінввуд, Па.
Вічна Йому Пам'ять!
Шивенков, секретар

ПЕТРО РУТКОВСЬКИЙ, член УНС Відд. 8 Т-ва Подільська Січ в Йонкерс, Н. Й., помер 5-го лютого 1971 р. на 76-му році життя.. Покійний став членом УНСоюзу в 1947 році. Полишив в смутку синів Павло, Николай і Леня. Похорон відбувся на цвинтарі Мт. Говп, Йонкерс, Н. Й.
Вічна Йому Пам'ять!
В. Мандзій, секр.

ПРОФ. ВОЛОДИМИР ЦІСИК, член УНС Відд. 457 Т-ва Культура в Ню Йорку, помер 7-го лютого 1971 рр на 57-му році життя. Покійний став членом УНСоюзу в 1950 році. Полишив в смутку дружину Іванну, дочок Мурусю і Квітку, брата Зенона, сестру Іванну, ближчу і дальшу родину. Покійний був головою Контр. Комісії Т-ва „Культура", професором Україн. Музичного Інституту, заступником голови ЛМКлюбу, визначним українським музиком - скрипалем. Рідня, приятелі і союзова громада відпровадили Покійного на Вічний спочинок 11-го лютого на цвинтар у Філядельфі, Па.
Вічна Йому Пам'ять!
Н. Литвиненко, секр.

МИКОЛА ЛАТА, член УНС Відд. 277 -Т-ва св. Івана Хрестителя в Гартфорді, Конн., помер 24-го лютого 1971 р. на 85-му році життя. Покійний народився в Зах. Україні. Став членом УНСоюзу в 1926 році. Полишив в смутку синів: Івана, Петра, Миколу, Йосифа, Петра, Михайла і дочки Марію і Катерину. Похорон відбувся 26 лютого на український цвинтар св. Михаїла в Ґластонбері, Конн.
Вічна Йому Пам'ять!
Е. Гомотюк, секретар

КАРОЛ КУЛГАВИЧ урядник опікун хорих член УНС Відділ 350 Т-ва св. Арх. Михаїла в Стамфорд, Конн., помер 15 лютого 1971 р. на 82-му році життя. Покійний народився в Украні. Став членом УНСоюзу в 1915 році Полишив в смутку дружину Марію, двох синів Михайла і Івана, доньку Нагурни і двох внуків. Похорон відбувся 18 лютого на цвинтар св. Йоана в Спрінґдале, Конн. в Стамфорд, Конн.
Вічна Йому Пам'ять!
Тома Фінів, секретар

ВЕНЯМІН ПОДВОРНИЙ, член УНС Відд. 73 Т-ва ім. Тараса Шевченка в Провіденс, Р. І., помер 10 лютого 1971 на 59-му році життя. Покійний народився в Манвілле, Р. І. Став членом УНСоюзу в 1938 році. Полишив в смутку сестру Аделю з чоловіком. Похорон відбувся 12 лютого на цвинтарі Ст. Анн'а Кранстон, Р.І. в Кранстон, Р. І.
Вічна Йому Пам'ять!
Дмитро Василик, секр.

Д-Р ВАСИЛЬ БІЛЕЦЬКИЙ, член УНС Відд. 295 Тва Сошествія Св. Духа, в Акрон, Огайо, помер 27-го лютого 1971 р. на 77-му році життя. Покійний народився в Раві Руській, Україна. Став членом УНСоюзу в 1950 р. Полишив в смутку братів: д-р Володимира з дружиною Уляною, і д-р Олександра з дружиною Марією (в Зах. Німеччині) і братаниця Олена з чоловіком д-ром Євгеном Мартинюком та 2 доньки Катерину і Марту. Похорон відбувся 2-го березня на цвинтар Св. Хреста в Акрон, Огайо.
Вічна Йому Пам'ять!
С. Мотрович, секретар

МАРІЯ МІЗИН, членка УНС Відд. 355 Т-ва Запорозька Січ в Ст. Джозеф, Мізурі, померла 3-го березня1971 р. на 84-му році життя. Покійна народилася в Люблинець Старий, повіт Цішанів, Україна. Став членом УНСоюзу в 1920 році. Полишила в смутку сестрінка Андрія Боруцкого з родиною в Філядельфії, та свою похресницю Марі Снайдер з батьком і дальшу родину на Україні. Похорон відбувся 5-го березня на цвинтарі Моунт Олівет в Ст. Джозеф, Мізурі.
Вічна Їй Пам'ять
Семен Госяи, секретар

ТАРЗАН, Ч. 6545. Геліко птер приземлився — Вава висів

Вирішено примітивну засідку вождя Вави проти його сина Мамбо.

Мамбо, мій сину! Тарзан залишає мене тут назовні, щоб ти не потребував боятися небесної машини! Ходи! Допоможи свому старому батькові!

Думаю, Тарзане, що йде мій син! Він думає, що може вбити мене...

Але радше хай помре Мамбо, аніж батузи мають мати такого вождя, що боїться свого власного сина!